

АНОТАЦІЯ

Дмитриченко Артем Володимирович. Труба у дзеркалі стилів ХХ-ХХІ ст. Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту, поданого на здобуття ступеня доктор мистецтва (спеціальність 025 – Музичне мистецтво, галузь знань 02 – Культура і мистецтво). Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Харків, 2025.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на тему «Труба у дзеркалі стилів ХХ-ХХІ ст.» присвячено аналізу творчості для труби класичного напрямку, джазу і популярної музики з точки зору мовленнєвої та виконавської специфіки.

Головною ідеєю та критерієм унікальності творчого мистецького проєкту є презентація інструменту через твори та композиції, написані у різних стилях і напрямках. Творча складова проєкту представлена концертними програмами «Вимір класики», «Від свінгу до бі-бопу» та «Нові барви сучасної музики». Твори концертних програм проаналізовано в тексті наукового обґрунтування.

Матеріалом для наукового обґрунтування стали твори, що склали основу концертних програм творчого мистецького проєкту, зокрема, Sonata for Trumpet and Piano Е. Евайзена, Toot Suite for Trumpet and jazz Piano К. Боллінга; Концерт-рапсодія для труби in В та фортепіано Є. Станковича; Fantasy for Trumpet М. Арнольд; Postcards for Solo Trumpet А. Плог; Cascades А. Виззутті; Clash of the Elements N. Ост; джазові композиції: Buddy Boldens Blues W. Марсалис; Portrait of Louis Armstrong та It Don't Mean a Thing D. Еллінгтон; All of Me G. Маркс; Jordy I.-S. Джордан; Gertrude's Bounce В. Пауелл; George's Dilemma С. Браун; Moanin' В. Тіммонс; A Night in Tunisia D. Гілеспі; альбоми «РАдіопромінь» та «Сковороденс» гурту «Жадан і Собаки».

Метою дослідження є формування звукового образу труби в музичній творчості ХХ-ХХІ ст. через представлення творів і композицій, написаних у різних стилях і напрямках (академічному, джазовому і популярному).

Завданнями є: формулювання поняття «звуковий образ труби»; опис основних жанрово-стильових напрямів розвитку творчості для труби у ХХ-ХХІ ст.; аналіз творів та композицій, що втілюють різну стилістику, притаманну творчості ХХ-ХХІ ст. (академічній/класичній; джазовій, популярній); характеристика брас-секції як важливого компонента саунду поп-рок-гурту (на прикладі аналізу альбомів «Радіопромінь» та «Сковороденс»).

Методологія дослідження базується на інтерпретологічних засадах аналізу звукового образу інструмента, які розроблені на кафедрі інтерпретології та аналізу музики ХНУМ імені І.П.Котляревського. Акцентовано параметри виконавської стилістики, аналізу тембру та фактури, що узагальнюється концептом «звуковий образ інструменту» (у продовження ідеї Ю.Ніколаєвської). Поняття «виконавська стратегія» (у розвиток ідеї Ю. Ніколаєвської) сформульовано як *комплекс виконавських засобів, що спрямовані на створення звучного образу труби.*

Наукова новизна отриманих результатів дослідження пов'язана з актуалізацією параметрів звукового образу інструмента та виконавських стратегій при виконанні творів для труби у різних стилях.

У науковому обґрунтуванні два розділи.

У Розділі 1 автор досліджує звуковий образ труби на перетині стилів ХХ ст., особливо зосереджуючись на Сонаті для труби і фортепіано Е. Евайзена (1995) як зразок «нової класики» (1.2.) та сюїті К. Боллінга *Toot Suite for Trumpet and jazz* з точки зору мультиінструменталізму (1.3). Так, вказано, що Соната Е. Евайзена демонструє новий рівень інтерпретації інструмента у всьому багатстві звукового образу. А аналітичному есеї вперше систематизовано темброві, динамічні й виконавські особливості труби у творі Евайзена, проаналізовано образотворчий потенціал твору крізь призму

сучасної інтерпретології. Увага приділяється не лише аналізу партитури, а й напрацюванню виконавських стратегій, що становить позицію новизни. У Висновках узагальнено звуковий образ труби за рівнями акустичний–інтонаційний–драматургічний. Він складається через опозицію регістрів, динамічних полюсів і тембрових відтінків. Композитор підходить до інструмента не лише як до традиційно фанфарного, а скоріше – співучого, що здатен передавати широкий спектр емоцій – від тріумфальності до ніжної задумливості. До інтонаційного «словника» твору можна віднести наявність хроматичних стрибків, діалогічність, різноманітне звучання інструмента в різних регістрах (м'яке або госте, фанфарне або пронизливе), контрастна динаміка від *pp* до *ff*, різні види атак, відкриті звуки, залучення сурдин тощо. У Сонаті утворена трирівнева драматургія класичного типу з таким семантичним наповненням частин: героїчна I ч.– лірична II ч.– ігрово-рухова III ч. Архітектоника твору надає широкий простір для демонстрації різних амплуа інструменту, що зумовлює напрацювання виконавських стратегій, під чим розуміється усталений комплекс виконавських засобів, які музикант свідомо спрямовує на створення звучного образу труби.

Другий розділ присвячено трубі у джаз- та поп-стилях. Зокрема проаналізовано роль брас-секції у альбомах «Радіопромінь» гурту «Жадан і Собаки» та регі-альбому *Skovorodance* (2.2. та 2.3.). Особлива увага приділена альбому *Skovorodance*, який вийшов 2023 р. Уперше охарактеризовано темброво-виразні засоби мідних духових інструментів у контексті регі-аранжування; виявлено роль брас-секції у створенні художнього образу та музичної драматургії композицій. У висновках осмислено вплив брас-звучання на загальну концепцію альбому. Підкреслено багатофункціональність брас-секції (емоційна, символічна, драматургічна функції), виявлено, що застосування прийомів традиційного регі у поєднанні з елементами джазу, фанку, автентичної пісенної традиції свідчить про усвідомлене стильове моделювання, спрямоване на створення сучасного

мультикультурного продукту з чітко вираженим національними «культурними кодами».

У Висновках сформульовано критерії різних звукових образів труби (в академічних, джазових та популярних стилях). Підкреслено, що у «дзеркалі стилів» другої половини ХХ – початку ХХІ ст. труба постає як універсальний інструмент, здатний реалізовувати різні художні функції: бути носієм академічної традиції та новаторських пошуків у сучасній класиці, символом імпровізаційної свободи в джазі та енергетичним тембровим носієм у поп-музиці. Така багатоплановість підкреслює її провідне місце в музичному мистецтві новітнього часу.

Ключові слова: звуковий і звучний образ інструмента, інструментальне виконавство, репертуар для труби ХХ-ХХІ ст., амплуа інструменту, інструменталізм, стилі творчості ХХ-ХХІ ст., тембр, виконавська стилістика, виконавський аналіз, виконавська стратегія, творчість Е. Евайзена, К. Боллінга, брас-секція; джазова стилістика, гурт «Жадан і собаки».

ANNOTATION

Dmytrychenkov Artem. The trumpet in the mirror of the styles of the 20th-21st centuries. Scientific substantiation of the creative art project submitted for acquiring the Degree of Doctor of Arts (Specialty 025 – Musical Art, field of knowledge 02 – Culture and Art). Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts, Ministry of Culture and Strategic Communications of Ukraine. Kharkiv, 2025.

The scientific substantiation of the creative art project on the topic «The trumpet in the mirror of the styles of the 20th-21st centuries» is devoted to the analysis of creativity for the trumpet of the classical direction, jazz and popular music from the point of view of speech and performance specificity.

The main idea and criterion of the uniqueness of the creative art project is the presentation of the instrument through works and compositions written in different styles and directions. The creative component of the project is represented by the following concert programs: «The Dimension of Classics», «From Swing to Be-Bop», and «New Colours of Contemporary Music». The compositions of the concert programs are analysed in the text of the scientific substantiation.

The **material** for the scientific substantiation are the compositions that formed the basis of the concert programs of the creative art project, in particular, Sonata for Trumpet and Piano by E. Evaizen, Toot Suite for Trumpet and jazz Piano by K. Bolling; Concerto-Rhapsody for Trumpet in B and Piano by E. Stankovych; Fantasy for Trumpet by M. Arnold; Postcards for Solo Trumpet by A. Plog; Cascades by A. Vizzutti; Clash of the Elements by N. Ost; jazz compositions: Buddy Boldens Blues by W. Marsalis; Portrait of Louis Armstrong and It Don't Mean a Thing by D. Ellington; All of Me by G. Marks; Jordu I.-S. Jordan; Gertrude's Bounce by B. Powell; George's Dilemma by C. Brown; Moanin' by B. Timmons; A Night in Tunisia by D. Gillespie; albums «Radiopromin» and «Skovorodance» by the band «Zhadan i Sobaky».

The **aim** of the study is to form the sound image of the trumpet in the musical creativity of the 20th-21st centuries through the presentation of compositions for the trumpet written in different styles and directions (academic, jazz and popular).

The tasks are: formulating the concept of «sound image of the trumpet»; describing the main genre and style directions of the development of creativity for the trumpet in the 20th-21st centuries; analysing works and compositions that embody different stylistics inherent in the creativity of the 20th-21st centuries (academic/classical; jazz, popular); characteristics of the brass section as an important component of the sound of a pop-rock band (using the example of the analysis of the albums «Radiopromin» and «Skovorodance»).

The research **methodology** is based on the interpretological principles of analysing the sound image of the instrument, which were developed at the Department of Interpretology and Music Analysis of KhNUA named after

I.P. Kotlyarevsky. The emphasis is on the parameters of performance style, analysis of timbre and texture, which is summarized by the concept of «sound image of the instrument» (in continuation of the idea of Y. Nikolaievska). The concept of «performance strategy» (in development of the idea of Y. Nikolaievska) is formulated as a complex of performance means aimed at creating a sound image of the trumpet.

The scientific novelty of the obtained research results is connected with the actualization of the parameters of the instrument's sound image and performance strategies when performing compositions for the trumpet in different styles.

The scientific substantiation has two sections.

In Section 1, the author explores the sound image of the trumpet at the intersection of styles of the 20th century, focusing especially on the Sonata for Trumpet and Piano by E. Evaizen (1995) as an example of the «new classics» (1.2.) and the suite by C. Bolling Toot Suite for Trumpet and jazz from the point of view of multi-instrumentalism (1.3). Thus, it is indicated that the Sonata by E. Evaizen demonstrates a new level of interpretation of the instrument in all the richness of the sound image. And the analytical essay systematizes for the first time the timbre, dynamic and performance features of the trumpet in Evaizen's composition, analyses the creative potential of the composition through the prism of modern interpretology. Attention is paid not only to the analysis of the score, but also to the development of performance strategies, which constitutes a position of novelty. The Conclusions summarize the sound image of the trumpet at the acoustic–intonation–dramaturgical levels. It is formed through the opposition of registers, dynamic poles and timbre shades. The composer approaches the instrument not only as a traditionally fanfare instrument, but rather as a singing instrument capable of conveying a wide range of emotions – from triumphalism to gentle thoughtfulness. The intonational «vocabulary» of the composition includes the presence of chromatic jumps, dialogue nature, the diverse sound of the instrument in different registers (soft or harsh, fanfare or piercing), contrasting dynamics from *pp* to *ff*, different types of attacks, open sounds, the involvement of mutes, etc. The Sonata has a three-level dramaturgy

of the classical type with the following semantic content of the movements: heroic movement I – lyrical movement II – playful-moving movement III. The architectonics of the composition provides a wide space for demonstrating the various roles of the instrument, which determines the development of performance strategies, which is understood as a well-established complex of performance means that the musician consciously directs to create a sonorous image of the trumpet.

The second chapter is devoted to the trumpet in jazz and pop styles. In particular, the role of the brass section in the albums «Radiopromin» by the band «Zhadan i Sobaky» and the reggae album *Skovorodance* (2.2. and 2.3.) has been analysed. Special attention is paid to the album *Skovorodance*, which was released in 2023. The timbre and expressive means of brass instruments in the context of reggae arrangements are characterized for the first time; the role of the brass section in creating the artistic image and musical drama of compositions is revealed. The conclusions analyse the influence of brass sound on the overall concept of the album. The multifunctionality of the brass section (emotional, symbolic, dramaturgic functions) is emphasized, and it is revealed that the use of traditional reggae techniques in combination with elements of jazz, funk, and authentic song tradition indicates conscious style modelling aimed at creating a modern multicultural product with clearly expressed national «cultural codes».

The **Conclusions** formulate the criteria for different sound images of the trumpet (in academic, jazz and popular styles). It is emphasized that in the “mirror of styles” of the second half of the 20th – early 21st centuries the trumpet appears as a universal instrument capable of implementing various artistic functions: to be a carrier of academic tradition and innovative searches in modern classics, a symbol of improvisational freedom in jazz and an energetic timbre carrier in pop music. Such versatility emphasizes its leading place in the musical art of modern times.

Keywords: *sound and sonorous image of the instrument, instrumental performance, repertoire for the trumpet of the 20th-21st centuries, role of the instrument, instrumentalism, styles of creativity of the 20th-21st centuries, timbre,*

performing stylistics, performing analysis, performance strategy, creativity of E. Evaizen, C. Bolling, brass section; jazz stylistics, the band «Zhadan i Sobaky».